

A' **MULT** és **JELEN**, historiai és politikai erdélyi hírlap, ezime szerént, két szakaszra oszlik. A' **MULT** az eltöltött idő fontosabb történései rövid átnézését adja; a' **JELEN** mindennemű hírvételeket, hivatalos tudósításokat, hazai's külföldi folyó politikai híreket, czélszerű megválasztással, 's lehető gyorsasággal közöl. Melleklapja a' **HON** és **HÜLFÖLD**; e' kettő historiai, statisztikai, geográfiai ismertetését újságnagyarázó czikkelyekkel köti össze.

Megjelennek e' lapok minden kedden és pénteken. Felévi előfizetes Kolozsvárt 5 öf rft ezüstben, postán szétküldözéssel 5 öf rft 12 kr. ezüstben. Mindennemű hirdetések közrebocsátására szolgál a' **HETIFAP**; a' felvétel, 's *egyszeri kiadás* díjja az 1-ső nyomtatott sortól a' 10-edikig, 20 kr. ezüstben; azontúl minden sor 2 ket kr. ezüstben; a' második és harmadik kiadásért az első díjak felett kell mindannyiszor fizetni. —

MULT és JELEN.

SZERKESZTI, 'S KIADJA

SZILÁGYI FERENCZ, professor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— ELSŐ ESZTENDŐ. —

Első félv. Kolozsvár. Pénteken februarius 5-k. 1841. 10-ik szám.

Foglatat: I. **MULT.** A' júliusi revolutzio 1830-b. (Folytatás.) II. **JELEN.** Erdély és Magyarország. Franciaország. China. Oláhország. Délamerika. Pruszszia. Újabb tudósítások.

I. M u l t .

A' júliusi revolutzio 1830-b.

(Folytatás.)

Az alatt mig X. Károly kivándorlási útját folytatá, Párizsban a' revolutzio egy új, 's népszerű thronus alapításával végét éré. A' meghatározott napon, u. m. aug. 3-k. a' főhelytartó kinyitá a' kamarák üléseit — a' királyi szék üresen volt, a' herczeg egy a' mellé tett széken ült. Beszédében többek közt így szollott: „Azon erős magam elhatározásával jöttem, mindenre elszánni magamat, a' mit a' kör-

nyúlállások ily állapotban, mibe helyeztetve vagyok, tölem kívánnának, ez országot törvényes állásba tenni, a' fenyegetett szabadságot megmenteni, 's azon charta biztosítása által, melynek neve, valamint a' viadal alatt, úgy a' győzelem után is hallatott, hasonló nagy veszélyek viszszerítését lehetlenné tenni. — A' kamarákat egyszersmind figyelmezteté az alkotmányban teendő némely szükséges javításokra, melynek különösön a' nemzeti örserreg elrendezése, a' sajtó vétségeknék az esküdtek elibe adása, 's a' megyei és községi törvényhatóságok alkotása, valamint

jelenté, hogy kezébe küldetett X. Károly és fia lemondások actája. — Az ülések kinyitása után harmad napra, a követek kamarájában Berard indítványba hozta a chartában tenni kellető módosításokat, azon hozzátétellel, hogy a thronus megüresedését kijelentvén, a korona az Orléansi hercegnek és familiájának adassék.

A' mondott kamara némi változtatással a' tett javaslatokat elfogadá, 's aug. 7-k. tartott ülésében azokat egy nyilatkozatba foglalván, határozattá tevé. E' szerint a' XVIII. Lajos chartája bévezetése, melyben az alkotmány királyi szabad akaratból folyó ajándéknak nevezetett, egészen elmellőztetett. Nem kevésbé kihagyott, hogy a' romai katholika hit a' státus vallása lenne, a' nyomtatási szabadság, a' censura örökösön eltörlése kimondásával biztosított; továbbá, azon czikkelyhez, mely a' törvények végrehajtására szükséges rendelkezések kiadása jussát a' királynak tulajdonítá, hozzátétetett, hogy a' király, az alkotmányt erejéből kivethetető hatalmat magának soha sem követelhet, sem valakit a' törvények alól fel nem oldozhat; valamint különös törvény nélkül idegen fegyveres serget szolgálatjába nem vehet. Az iniciativa, vagy a' törvények javaslása joga, mely addig csak a' királyé volt, a' kamaráknak is megadatott. A' követek kamarája, elnökét szabadon választja, annak hét esztendőre határozott ülései öt esztendőre leszállítottak; a' pairek kamarája ülései is nyilvánosok lettek, rendkívüli törvényszékek felállítása megtiltatott, 's a' miniszterek felelősége szorosabban meghatározott, midőn a' követek kamarájának az a' jog adatott, hogy őket a' pairek előtt bévádolhassa. — Végre a' X. Károly által történt minden pair-i kinevezések megsemmisítettek.

Valamint az alaptörvénybeli javítaso-

kat, úgy az Orléans-i ház thronusra emelését is a' mondott nap a' követek kamarája 219 szózattal 33 ellen jóváhagyta. Az említett kamara még az nap délutáni öt óraker elvitte a' főhelytartó hercegnek, az érdeklött fontos határozatokat magában foglaló nyilatkozatát. Laffitte a' kamara alelnöke olvasta-fel azokat, 's a' főhelytartó maga részéről elfogadásokat jelenté. Temérdek néptömeg sereglett volt öszve ez innepélyes cselekedetre az útszákön, és a' Palais-Royal udvarán. A' herceg Lafayettével kilépett az erkélyre, 's magát a' népnek megmutatta. Ezer és meg ezer torokból harsogó „éljen!“ és örömköltés idvezlé mind kettőjököt. Még nagyobb polczra hágott a' lelkesedés midőn a' hercegné is gyermekei társaságában megjelent. Lafayette a' köz örömtől elragadtatva, az ötöt megölelő hercegre borula e' szókkal: „Jó munkát vittünk végbe. Ilyen fejedelem kell nekünk. Ez a' legjobb reszpublika.“

A' páirkamarában is némelyek felszóllaltak az elbukott királyi ház mellett, kivált Chateaubriand, ki nagy tüzzel védelmezé a' Bourdeaux-i herceg örökségi jogát, bár különben a' párizsi nép felkelését „az ostobaság és képmutatás öszveesküvése ellen“ magasztalá. De a' mondott kamara is még az nap, aug. 7-k. 89 szózattal 24 ellen elfogadta a' követek által tett végzéseket, azon egy czikkelyen kívül, mely a' X. Károly alatt történt pairi kinevezéseket megsemmisité, mert abba nem ereszkedve, a' határozatot a' főhelytartó bölcsességére bizta. Estve tíz óraker ez a' kamara is a' követek nyilatkozatához járulását, és ezt kifejező felirását, elnöke b. Pasquier-től vezetettve, a' főhelytartónak bényujtá, kít mint „polgár-királyt idvezle. — Többen a' X. Károly pairjei közül, a' rájok nézve tett, tagadhatatlanul törvényellenes, erőszakos, és revolucziósszinü végzést önkéntes lemondással mege-
lőzték.

(Folytatása következik.)

II. J e l e n.

Erdély és Magyarország.

Ő cs. k. felsége, mult évi november 7-ről költ k. rendeleténél fogva, méltóztatott követségi titoknak Martignani Antal urat, genuai cs. k. főconsulság helyettesének, mostani hivatali rangja megtartásával, kinevezni.

A' közelebbi számunkban Békés-Csaba vásárairól irt cikkelyt folytatólag békületett

Ismét egy szó a' maga idejében.

Pesti Hirlap 6-k. számának Vezércikke Békés-Csabáról, Europa legnagyobb falujáról, a' részére nyert vásári szabadalomból, a' tudósítás szerint már mezővárossá létét hirdetvén, ohajtáná tudni, ha valamely községi-polgárjogi élete vagyon-e a' 24,000 lélekből álló nagy helységnek? Ezen ohajtás valamint a' publicista Hirlaphoz igen méltó, úgy annak idejében köztudomásra juttatni érdekes is leszsz. Azonban a' nyert vásár szabadalomról azt gyanítja, hogy annak az iszákosságra léend legtöbb hatása, 's ez ellen ész és szív nevében kereszties hadat szeretne indítani. Pálinka mirigy czimje ezen cikknek, mely egész végig hiven rajzolja az emberiség e' rettenetes méltelye, a' pálinka ivás szomorú következtéseit, szerencsétlen áldozatait. A' pálinka azon feneketlen örvény, mely a' népnek lelki testi erejét, 's nyomorgó szorgalmának minden gyümölcsét elnyeli; 's ha valahol — Erdély kis hazánkban legkitünőbb ezen itallali visszaélésnek iszonyatossága. Népeiségének több mint fele, az oláh-ság, 's a' nemtelen magyarok is, sápadt orcájokon viselik bélyegét, a' testi erőtlenedést, lelki butaságot; és mind mélyebben süjjesztő szegénységöket az ember-faj aljasítására, nemzedékről nemzedékre, öregbedve adják által. Már az anya pálinkát csepegtet csecsemője torkába, hogy gyomorragást csendesítsen; az ifju pálinkával forrázza-le eleven idegeit, és a' hajlott kora azt hiszi, hogy csak pálinka tartatja-fenn lankadozó erejét; a' falu-

szék pálinkával büntett itt is, 's még az egyházi fenytéket is némely presbytériumban pálinkában adják-és veszik-bé. Fajdalom! nincs pater Mathew, ki mérsékletet predikáljon. Ezt akarta pótolni azon nemes szívü hazafi, ki, maga fordította, 's ön költségén kiadott munkáját, olcsó áron közre bocsátotta. *) De alig ha elkölt annyi példány belölle, mint a' mennyi nagyobbyszerü pálinkafőzőüst szaporodott azóta; oskolaház pedig bizonyoson nem épült annyi, mint a' mennyi újszeszgyár állitatott, vagy modositattott. Most már éppen ingyen akarja a' nemes szívü kiadó szétosztogatni a' magyarajku honfiak között; de valljon nem fogják-e öszveszedni, 's éppen a' pálinka katlan tüzebe vetni?

Felső-Lő, Vasvármegye északnyugoti részén, közel a' steyer határszélekhez felvő helység, gróf Batthyány Gusztáv és Kázmér földesuraitól 75,000. pengő forinton örökre megváltotta magát az 1840-ki VII. törvényczikk értelmében, 's ebben a' jöszágnak haszonbérben léte sem volt alfadály sőt inkább elősegítő körülmény, mert a' bérnökök: a' Klauzál testvérek, kik nevének említése minden jó és közhaszon előmozdítása eszméjével van öszszecsatolva. Gróf Batthyány Kázmér e' szokot intézte jobbágyaihoz: „Én, úgy mond, felette örvendek, hogy ti bennetek a' polgári szabadság után ezen törekvést tapasztalom, én is tisztelem és szerettem azon szabadságot, melyet hazám törvénynei nekem adtanak.“

Pest. Darab idő óta sajnosan tapasztaljuk szinházunkban, hogy a' földszinti ambulans közönség egy része, játék alatt igen hangosan beszélget; pedig a' felvonásközök elég hosszasok vélemények kicserélésire, 's így játék alatt egymás iránt illő kimélettel tartozunk viseltetni, nem pedig annak, ki minket így szóllit meg: „Kérem önt, méltóztassék kissé csendesebben beszélgetni“, ezt válaszolni: „Minden ön máshova, ha beszélgetésünk nincs

*) Pálinka kország. Németből szabadon fordította G. T. M. Kolozsvárt 1838.

tetszésire.“ — Péternek mondák, de Pál is érthetne alatta.

A' magyar tudós társaság dec. 28-káni ülésében Bloch Moricz lt. különösen a' magyar nyelv rokonságairól értekezvén; oda nyilatkozott, hogy ez a' sinai és semita nyelveknél feljebb áll; sőt a' sanscrit elibe tétethetnék, ha első fejlődésekor a' gyököknek nagyobb bősége jutott volna.

Az akad. könyvtár és pénzgyűjtemény legújabbán megint szaporított, önkéntes adakozások által.

Komárom vármegyének, mult évi decemb. tartott közgyűlésében a' katonaszkodás kötelessége a' nemesi telkeken lakó zsellérekre is kiterjesztett. — Ott a' javító dologház épülete már egészen befejeztetett, 80 rab őriztetik jelenleg benne, egyenként külön szobácskákba osztva, míg a' köz műterem, hol naponként együtt dolgozni fognak, 's a' szükséges műgépek rövid időn elkészülendek. A' rabok számára minden vasárnap isteni tisztelet tartatik, melynek tárgya, a' minden megtérő bűnöst magához ölélo nagy Isten.

Zólyom vármegyének januar. 15-kén tartott közgyűlésén, Pestvármegyének a' vegyes házasságok ügyében éppen akkor megérkezett körlevele, a' Borsod, Abauj és Vas megyék hasonló tárgyú leveleivel együtt nyomban felvétellett. E' levelek pártolását katolikusok indítványozák, 's az evangélikusok csak később vettek részt a' vitatásokban. Végzéssé lön: 1) Felírás Ő felségéhez e' sérelem megszüntetése iránt; addig is 2.) törvényeszkék neveztetik ki, mely az előfordulandó esetekben bíraskodni fog. 3) A' szolgabírák győzzék meg a' népet a' felől, hogy a' vegyes házasságok törvény által tiltva nincsenek, 's azok úgy, miat minden más házasság, törvényesek, 's teljes erejük. *)

Fejérvármegye januar. 18-kán kezdődött közgyűlésében is, pártolólág a' ve-

gyes házasság tárgyában Pest megyei körlevelet, Ő felségéhez felírás terjesztetni határozottatott.

A' „Pesti Hirlap“ sajnálja hogy a' többi hirlapok (egy et kivéve) a' Hasznos Ismeretek terjesztése ügyében általa közlött felszólítást mind ekkorig említésre sem méltaták. A' jelen hirlap szerkesztősege örvend, hogy e' panasz ötlet nem terheli, miután 5-dik számában közölvén kivonatban legalább ama felszólítást, tanúságát adta, hogy a' nemzete előhaladását célzó intézetek figyelmét nem kerülék-el; 's azokat — ha sajtászerű nyelvén *) is a' közönséggel tudatni, megkedveltetni, pártoltatni forró ohajtása. De még inkább örvend azon, hogy a' nemesen is előhaladó Pesten, Balogh Pál indítványára társaság kezdett alakulni, mely a' mult hónap 30-kán már gyűlést fogott tartani.

Francziaország.

Bugeaud tábornok, Algir új kormányzója útasítására nézve, a' „Journal des Débats“ úgy nyilatkozik, hogy Bugeaud semmikeppen nem fog békességet kötni Abdel-Kaderrel, hanem a' háborut még nagyobb tüzzel tovább folytatandja. Az elenség ereje 's hatalma már is nagyon megcsökkent, csak kicsi, és úgy szollva még az utolsó csapás hijja, hogy egészen semmivé legyen. Ezen útasítást az új kormányzó szorosán követni, és szeme előtt tartani fogja.

A' „National“ egy „nép számára“ írt kis munkát hirdet-ki, mely 100,000 példányban a' sajtó alól már kijött. A' címje: „Az 1815-ki szerződés, kézi könyv minden Franczia számára, ki fegyvert foghat.“ A' könyvecske mottója: „Le az 1815-ki kötésekkel!“ — E' kötésekhöz foglaltatták,

*) Nem lehetne-e „a' szolgabírói oktatásnál“ jobb és célszerűbb módját találni a' nép meggyőzésének felvilágosításának e' fontos vallásos ügyben. Hol nem elég parancsolni de szivre lelekre kell munkálni, behatni? — Szerk.

*) Célzás van itt a' 7-d. sz. Jelenkor következő szavaira: „Mult és Jelen erdélyi Hirlap Szilági szerkesztése alatt már megjelent; kétes azonban ha sajtászerű írásmódja megfogja-e azt Mehes „Erdélyi Hiradója“ mellett kedveltethetni a' jőzan haladást kedvellő közönséggel! — Szerk.

de Pradt, Chateaubriand, Montgaillard urak, és minden más publicisták mondásai, kik ebben az ügyben Franciaország becsülete és érdeke (?) tolmácscai voltak. A' munka olcsó ára, azt mindenkinek megszerezhetővé teszi. Alkalmasint egy csomó demokratizai esztelenséggel tömve van. — Okosabb és helyesebb lenne a' népet jóra tanítani, csendességre és békeségre inteni, mint lázasztani, ingerelni; a' Francia nemzetnek az ily zendülés apostolai nem nagy szolgálatot tesznek.

Bugeaud tábornok az algiri sereg számát 100,000 főre kívánta emelni, 's már is nevezetes segítség indulásáról van szó, annyival inkább, mivel hivatalos kútfők szerint az 1840-ki április 12-ik napja óta, Algirban 17,500 különböző rangu katona holt-meg, kik közül csak 5 — 600 esettel ellenség előtt, a' többi mind, a' miliani és medeahi táborozáskor kapott nyavalyákban veszett-el. Sokan azt állítják, hogy a' Cabinet örömmel fogadta legyen Bugeaud tábornok kívánatát, mivel az által a' történet újoncz szedés az idegen hatalmasságok előtt menthető.

China.

Az Angolok győzedelmi örömét, melyet ezelőtt kevéssel a' hírlapok is azon nemzetnek a' mennyei birodalommal nagyobbra terjedő kereskedése, 's így egy sok szép nyereséggel kecsegtető jövőendő előpostájának hirdettek, a' közelebbi lapunkban röviden említett chinai császári rendelet, tavalyi sept. 17-ről, megzavarhatja.

„Miután mostanában az angol barbarusok sérelmököt irományba foglalva előterjesztették, és én láttam, hogy azon oklevél tisztelettel teljes és hódoló, 's császári kegyelememért esdeklik; megparancsoltam Ke-San mandarinnak, hogy nagy gondossággal és a' legnagyobb figyelem-

mel készítsen egy írásbeli rendeletet, mely szerint minden a' mi történt felejtve legyen, az angoloknak megengedtessek Cantonba menni, 's ott sérelmököt alázatosan előadni. Nevezett fő miniszternek megparancsoltatott, azon városba indulni, hogy ott az angolok panaszszait felvén, azokat császári kegyelemem elibe terjeszse. Már most az egész angol csapat horgonyait felszedte 's délfelé eltávozott, minekutánna t. i. egy jelentésben kimondott: „hogy az ellenségeskedések az egész tengerparton mind két részről megfognak szünni, 's több ok ne szolgáltatassék a' nyugtalanításra; de ha megtámadtatnának, abban az esetben nehezen állhatnák-meg, erejüket 's hatalmokat az ellentállásra nem használni; 's továbbá, hogy a' Csinghaeban tanyázó sergeknek felerésze vissza vonulhat.“ Nevezett barbarusok, kik ellenszegülésökért vagy elkövetett előbbi rendetlenségeikért, melyek hajszálokat felállító borzadást és bosszúságot okoznak, noha arra ingereltettek, megérdemlették volna, hogy tüstént kiirtassanak, ha rendetlenségeiket még tovább folytatták volna. De már Fu-tseu kikötő Fu-kiánban, Tak-pu Csekiángban, Pau-sán és Zungning Kiangban *) egymásután, pattantus erejükkel megtámadták a' barbarusok hajóit, 's azoknak szemtelenségét elnyomták; nevezett idegenek ki is nyilatkoztatták, hogy magokat mentegeetni akárnak, 's a' császári kegyelemhez kívánnának folyamodni. De nekünk kétség kívül, a' megtörtént dolgok fő indító okát kell ki-nyomoznunk; azért Ke-San-t néztem-ki a' végett, hogy egy császári követ címjét 's rangját felvén, Cantonba menjen 's ott ezen ügy minden körülményeiről

*) Fukián, v. Fokien, Csekiáng, és Kiang, a' chinai birodalom három tengerparti tartományai.

magának tanuságot szerezzon. Megérkezése után mindent biztosan fog elintézni. De attól tartok, hogy a' tengermelléki tartományok helytartói a' dolog jelen állását nem ismerik, azért a' jeles Lepu-nak parancsolatot adtam, 500 hirdetményt szét küldeni, hogy minyájan engedelmeskedjenek, 's megtudják, minő fontos dolgok történnek, 's kik légyenek a' megtámadók. Ha ezen barbarusoknak egy vagy több hajói a' tengeren horgonyoznak, nem szükség azokra löni; de nagyon szükséges azokra szoroson vigyázni, 's azokat előre meg nem támadni; a' legfoganatosabb 's titkosabb rendszabályokhoz kell folyamodni, 's a' hanyagság és rendetlenség legcsekélyebb színét is kerülni kell. Ez a' legfőbb dolog. Rendelem, hogy Ke-Sau eredeti irománnya, a' kemény megszólítás, a' barbarusok említett feleletével együtt kinyomassék, 's a' jeles Lepu-nak elküldessék, ki mindegyiket át-nézzze, és ezen parancsolatok napontént 500 példányban szerteszét küldessenek, hogy minden ember megtudja."

Oláhország. *)

A' "Gazeta de Transilvania" című brassai oláh hírlap, a' "Buletin" című bukaresti hivatalos hírlapból, közli Gika (olv. Gyika) Sándor Oláhországi Vajda beszédét, melylyel m. e. december 22-k. az oláhországi alkotmányos rendek gyűlését megnyitotta, illetéknéppen:

"Mi Gika Demeter Sándor, Isten kegyelméből egész Oláhország ura",
"Tisztelt alkotmányos Rendek!"

"Körülmények, melyek a' jövő ülések folyamata alatt Szentséged **) és Uraságtok elibe fognak terjesztetni, szükségessé tették ezen évben az alkotmányos Rendek korántabbi egybehívását, de az érsek ő szent atyasağa betegsége az ülések megnyitását mái napig nem engedte." ***)

"Az illető osztályok által előterjesztendő munkálatok, ezen fejedelemség belső állapotja tetemes előhaladását rajzolván, reméljük, hogy megelégedésökre Uraságtoknak, fáradozásaik közepette, nem csekély segítséget fognak nyújtani."

"Pénzügyünk állapotja, reménységünket nagyon kedvezőleg felyül multa. A' kincstári jövedelmekből ezen évben is egy millionál több marad a' tartaléktár számára."

"A' földmívelési iparnak oly következménye van, melyet csak is földünk barmulatos termékenységéből, 's hékességet szerető népünk mind inkább fejlődő munkásságából lehet megmagyarázni."

"Kereskedésünk főleg éppen ezért, nem sokára se bess és fontos kifejlődésre fog eljutni. Braila várossát közelebből meglátogatván, alkalmam volt ezen kikötőhely szerencsés állapotjáról meggyőződnöm, 's ugyan azon megelégedés hatott meg, melyet azon kikötő alkalmas fekvése, az odavaló kereskedőkre és lakosokra áraszt."

"Mind ez, uraim, tagadhatatlan következménye azon intézményeknek, melyek hálás tiszteletre és szeretetre mind inkább inkább köteleznek minket, azon két fenséges udvar iránt, melyek külön-

*) Lapunk a' szomszéd országot illető ez érdekes cikkelyt eredeti oláh nyelvből fordítva közli, mely nemileg különbözik a' brassai Erdélyi Hétlappal, 's más újságokban is e' kütöböl kiadott német fordítástól. Szerkesztő talán nem hibázik a' szerénység ellen, annak megemlékezésével, hogy egyik dolgozótársa és tisztelt barátja az oláh és új görög nyelvek alapos ismeretével bír, a' mi e' lapnak, a' keleti tudósításokra nézve nem kicsi hasznót ígérő környulálás.

**) Oláhországban a' görög anyaszentegyházhoz tartozó hívek a' főpapokat, metropolitákat "Igen szent atya" vagy "Szentséged" czímmel tisztelik. (oláhul "Preaszfintie").

***) Múlt évi november 15-kére ő kalendarium szerint, volt kihirdetve az országgyűlése, de az érsek, ki az országgyűlésének természetes elnöke (prezident natural), beteg lévén, akkor a' gyűlés meg nem nyitathatott.

böző időben, politikai állásunkat biztosíták, 's utóbbi végzéseik 's rendelkezéseik által, nem csak ezen ország állapotjának 's helyzetének a' legbölcsebb alapelveket adák, hanem Európa számos művelt országában is sok millio ember boldogságát munkálódják.

„A' rimniki püspöknek, az érseki székhöz történt felemeltetése által, ezen fejedelemség egyik püspöki széke megürülvén, annak szabad választás útján leendő betöltése uraságtokat illeti. Megvagyunk győződve, hogy ezen választásban is ugyan azon lelkes részrehajlatlanságot fogják kitüntetni, melyet érsek- és atyánk megválasztásakor tanúsítottak.

„Azon számos és fáradságos munkálatok között, melyekkel az előbbi ülések folyamatja alatt a' tisztelt alkotmányos rendek foglalkoztak, sok javaslatok maradtak megvizsgálás és eligazítás végett e' jelen gyűlésre. Ajánlom, uraim, azoknak is bevégtetését.

„Törvénykönyveinkben főképpen a' büntető törvény szakaszsa, sok oly javításokat kíván, melyeket társasági életünk állapotjának előhaladása szükségessé teszen. Ne terheltesse azért, uraim, azon hézagokat kipótolni. E' célból még az előbbi országgyűlése eleibe terjesztetett volt egy új büntető törvénykönyv, azért jogosítva vagyunk remélhetni, hogy ezen tárgy e' mostani ülések folyamatja alatt el fog határozatni.

„Iskolai köz intézetünknek is javításokra van szüksége, hogy abban a' tanítás és tanulás tárgyai jól rendszerezett egybefüggést nyerhessenek. Mi okból, uraim, erre nézve is terjedjen ki gondoskodások.

„Mentől inkább örvendünk, a' közjóllét alapjairól 's bizonyságairól szólhatni, annál nagyobb fájdalomunk, kényszerit-

ve látván magunkat, egy büntetést érdemlő gonosz merészletről is említést tenni, melyet olyan emberek követtek-el a' közcsendesség és bátorság ellen, kiket sem a' jó rend, sem pedig a' jelen időben létrejött rendelmények akár mily jótékony célja is ki nem elégíthet. Fájdalمام, melyet e' miatt érzettem, valamennyire enyhülést talált még is, az eddigi felfedezésekből látván, hogy egy ily gonosz lélek az oláh közönségben nem talált visszahangra, 's hogy némely idegen fondorkodó emberek kilehellett, 's oda vetett mérge csak némely aljas gondolkozásu, 's vad erkölcsü emberek csekély számát szédítette-el. A' bébizonyosodott bűnösök fogva vannak, 's a' nyomozások még folynak. Törvénykönyvünk 58-ik czikkellye a' fejedelem szabad akaratjára 's tetszésére bizza az olyan gonosztevők megbüntetését, kikről büntető törvényeink nem tesznek említést. Ohajtanám ugyan, hogy egy törvény, mely a' hasonló gonosz cselekedetek esetében a' köz bátorságot 's csendeséget fenntarthatná, nekünk is adna hatalmat, hogy olyatén terhes körülmények között magunkon segíthetnénk. A' közjóllét iránti szeretet 's vonzalom, 's a' lázadás lelke iránti gyűlölség példái, melyeket az utóbbi országgyűlésén nyilvánítanak, arra ösztönöznek, hogy uraságtoktól némely czélarányos törvények hozatalát kívánjam, melyek jövődöre nézve a' lázadás lelkét gátolják, 's a' közönség megoltalmazása iránti gondoskodásunkat bizonyítsák.

„A' státustitoknok ö urasága, megbizatik e' jelen hivatalos irományunk felolvasására.“

(vajdai)
aláírás.)

K. Kantakozino,
státus titoknoka

1840-ik évben dec. 9-k. (ó kal. szer.)“

Délámérika.

Délamérikában a híres Bolíviától alapított Colombiai Reszpublika, e szabadtó 1830 végén történt halála után, három státusra bomlott-szét. Ezek: Új Granáda, Venezuela, és Ecnaor — mely utolsó tartomány régebben Quito név alatt volt ismeretes. — De e szélyelválás után is csendesség és békesség sem e testvér köztársaságok közt, sem azoknak belsejében nem volt — nagy bizonyására annak, hogy miveltségben álló népekre nézve nincs rosszabb igazgatás formája, mint a Reszpublikai. A mely nemzet szabad akar lenni, annak arra megérve is kell lenni. — Közelebről e státusok közzül Új Granátát, mely az elválás után csak nem folytonosan háborgó állapotban volt, újra teljes fejletlenség dúlja. E köztársaság fővárossa Bogota, az igazgatás széke. Ez ellen több városok felzendültek, névszerént Santa-Martha, Savanilla, Barranquilla, és még mások is, "Manzanares" cím alatt, szövetséges státust formáltak. A lázzadók m. e. octob. 18-k., biztost küldöttek Rio-Hachába a kormányzóhoz, kit a bogotai igazgatás ellen szándékoztak megnyerni, de sikertelen volt fáradozások; a kormányzót a biztos nem tudta részökre hajtani.

A Venezuelai köztársaság kormányya, a szomszédjában történő ezen mozgások és villongások tekintetéből, a csendesség fenntartását biztosító szükséges előrevigyázási intézeteket megtette.

Buenos Ayresből, a La Platai szabad státus fővárossából írják, hogy azon köztársaság mostani feje Rosas a legborzasztóbb terrorizmus rendszerével ország — a kivégeztetések, mindennemű kínzások, napi renden vannak — szóval a népet baromi állapotra alacsontá-le.

Prusszia.

Prussziában a kathol. püspökök eddig csak úgy közlekedhettek a romai udvarral hogy levelezésök a státus főtisztjei kezén ment keresztül. Most a király a mondott levelezést ezen akadálytól felmentette, és teljesen szabaddá tette; státusminiszter Eichhorn egy f. e. janarius 1-sőjén költ körlevelében, minden püspököt tudósít „e nagyszerű királyi bizodalom nyilvánításáról.“ A király maga eziránti rendelkezésben kifejezi azon teljes reménységét, hogy a püspökök a romai udvarrali közlekedésökben, a fejedelemnek tett hivségi esküjüket és tartozó engedelmességöket szemek előtt tartják, s a romai sz. széktől kiadott határozatok alkalmazásában, vagy végrehajtásában, a mit a fennálló törvények és alkotmány parancsolnak, soha el nem mellözik. Ezekből minden olyan pápai irásokat vagy rendelkezéseket, melyek nem kirekesztőleg a hitet tárgyazzák; de a státust és polgári viszonyokat érdeklik, csak a világi hatalomtól nyert előleges engedelem mellett lehet kihirdetni.

Újabb tudósítások.

Cantonból oct. 15-ről jött tudósítások is bizonyítják, hogy a chinai országlozlek biztosokat nevezett-ki az angolokkal alkuozásra.

Konstántzinápolyból jan. 13-ról rendkívüli alkalmatossággal Bécsbe érkezett tudósítások szerént a szultán elvégezte Mehemed Alit igaz és valódi hódolása esetében, Égyiptom örökség szerénti birtokával megajándékozni, a mi egy hattischerifben, vagy nagyúri parancsolatban kimondatik, melyben mint e határozat indító oka emlittetik, hogy az a szövetséges hatalmasságok tanácsca szerént, nem csak e dolgot bévégzi, de a közönséges békeséget is biztosítja. — Az Alexandriába az előtt már elútatott török biztos Mazlum Bey-nek a szükséges útasítás ez iránt elküldetett.